TORUN

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 16 lutego 2006 r. *

W sprawie C-502/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesverwaltungsgericht (Niemcy) postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 grudnia 2004 r., w postępowaniu:

Ergün Torun

przeciwko

Stadt Augsburg,

przy udziale:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

Landesanwaltschaft Bayern,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, R. Schintgen (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i J. Klučka, sędziowie,

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedłożone:

— w imieniu E. Toruna przez K. Lehnera, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lumma i C. Schulze-Bahr, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu słowackiego przez R. Procházka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Rozeta i B. Martenczuka, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 Rady Stowarzyszenia z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia (zwanej dalej „decyzją nr 1/80"). Rada Stowarzyszenia została powołana Układem ustanawiającym stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, podpisanym w dniu 12 września 1963 r. w Ankarze przez Republikę Turcji, z jednej strony, i przez państwa członkowskie EWG oraz Wspólnotę, z drugiej strony, który został zawarty, zatwierdzony i ratyfikowany w imieniu tej ostatniej decyzją Rady 64/732/EWG z dnia 23 grudnia 1963 r. (Dz.U. 1964, 217, str. 3685).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy E. Torunem, obywatelem tureckim, a Stadt Augsburg w przedmiocie procedury wydalenia z terytorium Niemiec.

Ramy prawne

3 Zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 decyzji nr 1/80:

„1. Pracownik turecki legalnie zatrudniony na rynku pracy państwa członkowskiego ma w tym państwie, z zastrzeżeniem przepisów art. 7 dotyczącego dostępu członków jego rodziny do zatrudnienia, prawo:

— po roku legalnego zatrudnienia, do odnowienia pozwolenia na pracę u tego samego pracodawcy, o ile jego stanowisko zostaje zachowane;

— po trzech latach legalnego zatrudnienia i z zastrzeżeniem pierwszeństwa pracowników z państw członkowskich Wspólnoty,do przyjęcia, w tym samym zawodzie u dowolnego pracodawcy, oferty pracy złożonej na normalnych warunkach i zarejestrowanej przez służby zatrudnienia tego państwa członkowskiego;

— po czterech latach legalnego zatrudnienia, do swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej.

2. Urlopy wypoczynkowe i nieobecność w pracy z powodu macierzyństwa, wypadku przy pracy lub krótkotrwałej choroby są wliczane do okresu legalnego zatrudnienia. Okresy niezawinionego bezrobocia, należycie poświadczone przez właściwe władze oraz nieobecność w pracy z powodu długotrwałej choroby, jakkolwiek nie zaliczają się do okresu legalnego zatrudnienia, nie naruszają praw nabytych z tytułu poprzedniego zatrudnienia" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej]".

4 Artykuł 7 decyzji nr 1/80 stanowi:

„Członkowie rodziny pracownika tureckiego legalnie zatrudnionego na rynku pracy państwa członkowskiego, którzy uzyskali zgodę na dołączenie do niego:

— mają prawo przyjęcia — z zastrzeżeniem pierwszeństwa pracowników z państw członkowskich Wspólnoty — dowolnej oferty pracy, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej trzech lat;

— korzystają z dostępu do dowolnej pracy najemnej, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej pięciu lat.

Dzieci pracowników tureckich, które ukończyły naukę zawodu w przyjmującym państwie, niezależnie od okresu zamieszkiwania w tym państwie członkowskim, jednakże pod warunkiem legalnego zatrudnienia jednego z rodziców w tym państwie przez okres co najmniej trzech lat, mają prawo przyjąć w tym państwie członkowskim dowolną ofertę pracy".

5 Artykuł 14 ust. 1 tej samej decyzji ma następujące brzmienie:

„Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

6 Z postanowienia sądu krajowego wynika, że E. Torun, obywatel turecki, urodził się w dniu 13 kwietnia 1976 r. w Niemczech i zawsze tam zamieszkiwał. Od maja 1992 r. posiada on zezwolenie na pobyt w tym państwie członkowskim na czas nieokreślony.

7 Zamieszkując w Niemczech od urodzenia, E. Torun, syn obywatela tureckiego zatrudnionego legalnie w tym państwie członkowskim od 1972 r., po ukończeniu szkoły podstawowej oraz szkoły zawodowej, odbył naukę zawodu jako mechanik

przemysłowy w okresie od dnia 1 września 1991 r. do dnia 28 lutego 1995 r. i zakończył ją, uzyskując dyplom mechanika przemysłowego.

8 Po zakończeniu nauki zawodu E. Torun pracował do końca 1996 r. u różnych pracodawców, w większości przypadków przez okres dwóch do trzech miesięcy. Pomiędzy tymi okresami zatrudnienia był bezrobotny i pobierał zasiłek dla bezrobotnych. Od początku 1997 r. E. Torun był uzależniony od narkotyków i ze względu na okoliczność, iż był bezrobotny, pobierał zasiłek dla bezrobotnych, którego został pozbawiony z mocą wsteczną od dnia 23 lutego 1998 r., ponieważ nie stawił się na rozmowę o pracę w agencji pracy tymczasowej, która zamierzała zaproponować mu pracę mechanika.

9 E. Torun, który po raz pierwszy był skazany w październiku 1997 r., został osadzony w zakładzie karnym w maju 1998 r. i ponownie skazany w marcu 1999 r. na łączną karę 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności za rozbój i nielegalne nabycie środków odurzających.

10 Decyzją z dnia 2 września 1999 r. Stadt Augsburg orzekło o wydaleniu E. Toruna z terytorium Niemiec pod groźbą doprowadzenia do granicy z zastosowaniem środków przymusu. Regierung von Schwaben oddalił odwołanie od decyzji w sprawie wydalenia wniesione przez E. Toruna. Następnie E. Torun wniósł skargę przeciwko tej decyzji do Verwaltungsgericht Augsburg, który wyrokiem z dnia 10 października 2000 r. skargę tę oddalił.

11 M. Torun wniósł odwołanie do Bayerischer Verwaltungsgerichtshof, które zostało oddalone wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2002 r.

12 Sąd krajowy wyraża wątpliwość, czy decyzja o wydaleniu, choć zgodna z prawem krajowym, które przewiduje, że cudzoziemiec, który został prawomocnie skazany na karę 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności albo na karę pozbawienia wolności w związku z naruszeniem przepisów ustawy o środkach odurzających podlega wydaleniu, jest zgodna z decyzją nr 1/80.

13 W tej sytuacji Bundesverwaltungsgericht, do którego E. Torun wniósł o kasację, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócił się do Trybunału o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

„1) Czy pełnoletnie dziecko tureckiego pracownika zatrudnionego legalnie w Republice Federalnej Niemiec od ponad trzech lat jako pracownik najemny, które ukończyło naukę zawodu jako mechanik przemysłowy uzyskując dyplom czeladnika, traci prawo pobytu odpowiadające prawu do przyjęcia dowolnej oferty pracy zgodnie z art. 7 [akapit] drugi decyzji nr 1/80 [...] — z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 14 decyzji nr 1/80 — oraz w razie opuszczenia terytorium przyjmującego państwa członkowskiego na znaczny okres czasu bez uzasadnionego powodu, również wtedy gdy:

a) zostało skazane na karę pozbawienia wolności w wymiarze 3 lat za rozbój i przestępstwa związane z handlem substancjami odurzającymi, której wykonanie nie zostało zawieszone również w późniejszym okresie i odbyło karę w całości z zaliczeniem na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania?

b) było legalnie zatrudnione w Republice Federalnej Niemiec jako pracownik najemny i w związku z tym nabyło samodzielne prawo pobytu wynikające z prawa do przyjęcia dowolnej oferty pracy zgodnie z art. 6 ust. 1 tiret drugie lub trzecie decyzji nr 1/80, które następnie utraciło?

Czy utrata tego prawa nastąpiła w wyniku tego, że:

i) nie przyjęło w niniejszej sprawie oferty pracy założonej przez Arbeitsamt (urząd pracy) po okresie bezrobocia przekraczającym rok?

ii) zostało ono skazane na karę 3 lat pozbawienia wolności za rozbój i przestępstwa związane ze środkami odurzającymi, a wykonanie kary nie zostało zawieszone również w późniejszym okresie i odbyło karę w pełnym wymiarze z zaliczeniem na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania i w okresie wykonywania kary nie uczestniczyło w legalnym rynku pracy oraz po około miesiącu po opuszczeniu zakładu karnego znalazło zatrudnienie w agencji pracy tymczasowej, mimo iż nie dysponowało już prawem pobytu w Niemczech?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze: czy obywatel turecki traci prawo pobytu wynikające z prawa do dostępu do zatrudnienia wynikające z art. 6 ust. 1 tiret drugie lub trzecie decyzji nr 1/80 w warunkach określonych w pytaniu pierwszym lit. b)?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

14 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że zdaniem sądu odsyłającego skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym spełnia wszystkie wymogi określone w art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80, i że w związku z nabyciem prawa przyznanego mu przez ten przepis nabył on również prawo pobytu.

15 Ponadto z postanowienia sądu odsyłającego wynika, że brak spełnienia w sprawie przesłanek z art. 14 ust. 1 nie jest kwestionowany.

W przedmiocie pytania pierwszego

16 Za pomocą pytania pierwszego sąd odsyłający zmierza przede wszystkim do ustalenia, w jakich warunkach obywatel turecki, taki jak E. Torun, który w przyjmującym państwie członkowskim ma prawo przyjęcia dowolnej oferty pracy zgodnie z art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80, może utracić to prawo.

17 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy zauważyć po pierwsze, że zgodnie z systemem ustanowionym przez decyzję nr 1/80 rozdział II podrozdział 1 tej decyzji, który zawiera m.in. art. 6, 7 i 14, reguluje w szczególności prawa obywateli tureckich w przyjmującym państwie członkowskim w dziedzinie zatrudnienia. Przy tym decyzja ta wprowadza rozróżnienie pomiędzy sytuacją pracowników tureckich, którzy byli legalnie zatrudnieni w danym państwie członkowskim przez pewien określony czas (art. 6), a sytuacją członków rodziny tych pracowników, przebywających na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego (art. 7).

18 W szczególności w odniesieniu do tej drugiej kategorii osób decyzja nr 1/80 wyróżnia, z jednej strony, członków rodziny uprawnionych do dołączenia do pracownika w przyjmującym państwie członkowskim, którzy zamieszkują tam legalnie od pewnego okresu czasu (art. 7 akapit pierwszy), a z drugiej strony, dzieci tego pracownika, które ukończyły naukę zawodu w danym państwie członkowskim (art. 7 akapit drugi) (zob. wyrok z dnia 19 listopada 1998 r. w sprawie C-210/97 Akman, Rec. str. I-7519, pkt 21).

19 Jeżeli chodzi konkretnie o art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80, którego to przepisu dotyczy pytanie pierwsze sądu krajowego, należy stwierdzić, po pierwsze, że Trybunał orzekł już, że podobnie jak art. 6 ust. 1 (zob. wyrok z dnia 20 września 1990 r. w sprawie C-192/89 Sevince, Rec. str. I-3461, pkt 26) oraz art. 7 akapit pierwszy (zob. wyrok z dnia 17 kwietnia 1997 r. w sprawie C-351/95 Kadiman, Rec. str. I-2133, pkt 28) tej decyzji, przepis ten wywołuje w państwach członkowskich skutek bezpośredni, w związku z czym obywatele tureccy, którzy spełniają warunki określone w art. 7 akapit drugi mogą bezpośrednio powoływać się na prawa przyznane im przez ten przepis (wyrok z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-355/93 Eroglu, Rec. str. I-5113, pkt 17 i ww. wyrok w sprawie Akman, pkt 23).

20 Po drugie, należy zauważyć, że prawa, które art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 przyznaje dzieciom pracownika tureckiego w zakresie zatrudnienia w danym państwie członkowskim, zakładają istnienie odpowiadającego im prawa pobytu zainteresowanego, pod rygorem pozbawienia prawa dostępu do zatrudnienia i do wykonywania najemnej pracy zarobkowej wszelkich skutków prawnych (ww. wyroki w sprawie Eroglu, pkt 20 i 23 oraz w sprawie Akman, pkt 24).

21 Po trzecie, należy stwierdzić, w odniesieniu do art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, że zgodnie utrwalonym orzecznictwem, prawa, które przepis ten przyznaje członkom rodziny pracownika tureckiego, którzy spełniają warunki określone w tym akapicie, mogą zostać ograniczone jedynie na podstawie art. 14 ust. 1 tej decyzji, to znaczy ze względów porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego lub ze względu na okoliczność, że zainteresowany opuścił terytorium przyjmującego państwa członkowskiego na znaczny okres bez uzasadnionego powodu (wyroki z dnia 16 marca 2000 r. w sprawie C-329/97 Ergat, Rec. str. I-1487, pkt 45, 46 i 48; z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawie C-467/02 Cetinkaya, Rec. str. I-10895, pkt 36 i 38 oraz z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie C-373/03 Aydinli, Zb.Orz. str. I-6181, pkt 27).

22 Po czwarte należy stwierdzić, że warunki określone w art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 są bardziej surowe niż warunki przewidziane w akapicie drugim tego

artykułu, które dotyczą jedynie dzieci pracownika tureckiego, które ukończyły naukę zawodu w przyjmującym państwie członkowskim (ww. wyrok w sprawie Akman, pkt 35).

23 Również z orzecznictwa Trybunału wynika, że art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 stanowi, w porównaniu z akapitem pierwszym, korzystniejsze uregulowanie, które traktuje dzieci pracowników tureckich w szczególny sposób i ułatwia ich dostęp do zatrudnienia po zakończeniu nauki zawodu w celu stopniowego realizowania swobody przepływu pracowników, zgodnie z celem tej decyzji (ww. wyrok w sprawie Akman, pkt 38).

24 Z tego wynika, że wykładnia art. 7 akapit drugi nie może być bardziej restrykcyjna niż art. 7 akapit pierwszy, i że prawa, które przyznaje obywatelom tureckim spełniającym warunki określone w akapicie drugim, nie mogą w związku z tym być ograniczane w innych przypadkach niż określone w akapicie pierwszym tego samego artykułu.

25 W związku z tym ograniczenia praw przyznanych w art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 mogą być dwojakiego rodzaju: albo pobyt tureckiego pracownika migracyjnego na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego stanowi, ze względu na jego zachowanie indywidualne, rzeczywiste, dostatecznie poważne zagrożenie porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego w rozumieniu art. 14 ust. 1 tej decyzji, albo opuścił on terytorium przyjmującego państwa członkowskiego na znaczny okres bez uzasadnionego powodu (zob. podobnie ww. wyroki w sprawie Cetinkaya, pkt 36 i w sprawie Aydinli, pkt 27).

26 W tej sytuacji, wbrew stanowisku rządu niemieckiego wyrażonemu w uwagach pisemnych, prawa przyznane przez art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 nie mogą zostać ograniczone w warunkach przewidzianych przez art. 6 tej decyzji. W związku z tym obywatel turecki, któremu takie prawa zostały przyznane, nie może ich utracić ani z tego powodu, że w wyniku skazania na 3 lata pozbawienia wolności nie pracował, ani z ze względu na okoliczność, iż utracił prawo pobytu odpowiadające prawu do podjęcia zatrudnienia, które wcześniej nabył zgodnie z art. 6 ust. 1 tej decyzji (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Aydinli, pkt 31).

27 W końcu należy stwierdzić, że wykładni art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 nie można dokonywać w ten sposób, że dotyczy on jedynie sytuacji małoletniego dziecka pracownika tureckiego legalnie zatrudnionego w przyjmującym państwie członkowskim, a nie dotyczy pełnoletniego dziecka tego pracownika.

28 Po pierwsze bowiem art. 7 nie dokonuje w akapicie drugim rozróżnienia tego rodzaju. Następnie wykładnia tego rodzaju pozbawiałaby akapit drugi znacznej części jego treści. W końcu należy stwierdzić, że art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 stosuje się również do sytuacji pełnoletniego dziecka tureckiego pracownika legalnie zatrudnionego na rynku przyjmującego państwa członkowskiego (zob. podobnie ww. wyroki w sprawie Cetinkaya, pkt 34 i w sprawie Aydinli, pkt 22 i 23), i że w ramach systemu ustanowionego przez decyzję nr 1/80, art. 7 akapit drugi nie może być poddawany wykładni bardziej restrykcyjnej niż akapit pierwszy tego artykułu (zob. pkt 22–24 niniejszego wyroku).

29 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że pełnoletnie dziecko tureckiego pracownika migrującego zatrudnionego legalnie w państwie członkowskim od ponad trzech lat, które ukończyło naukę zawodu w tym państwie i które spełnia warunki określone w art. 7 akapit drugi decyzji

nr 1/80, traci prawo pobytu odpowiadające prawu do przyjęcia dowolnej oferty pracy przyznanemu tym przepisem tylko w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 1 tej decyzji lub w przypadku opuszczenia terytorium przyjmującego państwa członkowskiego na znaczny okres bez uzasadnionego powodu.

W przedmiocie pytania drugiego

30 Z postanowienia sądu odsyłającego wynika, że pytanie drugie zostało zadane tylko na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze.

31 Biorąc pod uwagę odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze, nie jest konieczne udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

32 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego należy zatem rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Pełnoletnie dziecko tureckiego pracownika migrującego zatrudnionego legalnie w państwie członkowskim od ponad trzech lat, które ukończyło naukę zawodu w tym państwie i które spełnia warunki określone w art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80 z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia wydanej przez Radę Stowarzyszenia powołaną Układem ustanawiającym stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, traci prawo pobytu odpowiadające prawu do przyjęcia dowolnej oferty pracy przyznanemu tym przepisem tylko w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 1 tej decyzji lub w przypadku opuszczenia terytorium przyjmującego państwa członkowskiego na znaczny okres bez uzasadnionego powodu.

Podpisy